

A Tankocka alkalmazási lehetőségei a gyógypedagógia területén

LÁDINÉ SZABÓ Tünde Julianna

**Eszterházy Károly Egyetem Gyakorló Általános, Közép-, Alapfokú
Művészeti Iskola és Pedagógiai Intézet, Eger**
ladine.szabo.tunde@uni-eszterhazy.hu

DOI: 10.18427/iri-2019-0043

Az információs és kommunikációs technológiák alkalmazása ma már elengedhetetlen és egyre nagyobb szerepet tölt be az oktatás valamennyi területén. Az utóbbi években egyre nagyobb az igény az IKT eszközök használatára – E tendencia megfigyelhető a gyógypedagógia területén, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók oktatásában is.

A sajátos nevelési igényű tanulók számára az internethez való hozzáférés és a megfelelő technológiák használata lehetővé teszi a tanulás hatékonyságának növelését. A különböző online tevékenységek segíthetik az együttműködési készség fejlődését.

Oktatásuk során fontos szem előtt tartanunk a tanulásukhoz szükséges képességek fejlesztését, sajátos fejlődési ütemüket. Biztosítanunk kell számukra az egyéni sajátosságokhoz igazodó differenciált fejlesztést, a speciális nevelési eljárások és terápiás célú pedagógiai módszerek alkalmazását. A Nemzeti Alaptanterv is kiemelt figyelmet fordít eredményes fejlesztésük biztosítására. E sokrétű, szerteágazó fejlesztő munka során nagy segítségünkre lehet a különböző IKT alkalmazások használata.

Fontos, hogy olyan alkalmazást találjunk sajátos nevelési igényű tanulóink számára, amely figyelembe veszi sajátos fejlődési ütemüket. Fontos szempont továbbá, hogy az egyéni sajátosságokhoz igazodó differenciált fejlesztés megvalósítása biztosított legyen a segítségével. A válogatásnál lényeges szempont az is, hogy az alkalmazás felkeltse a gyerekek érdeklődését, hasznos információval szolgáljon.

Több ilyen alkalmazás létezik, ezekről sajnos csak keveset tudunk. Tanulmányomban a magyarországi gyakorlatban igen kedvelt és elterjedt oktatási segédeszköz a LearningApps gyógypedagógiai területen történő használatát szeretném bemutatni.

Interaktív oktatási segédeszköz – LearningApps. URL: <https://learningapps.org/>

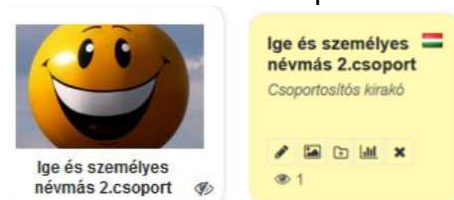
A LearningApps nem más, mint *oktatási segédanyagok létrehozására* alkalmas web 2.0-ás felület. (1. ábra). Michael Hielscher elnök vezetésével a Berni Pedagógiai Főiskola, a Mainzi Egyetem és a Zittau/Görlitzi Főiskola közös kutatási és fejlesztési projektjeként jött létre.

Ábra 1. A LearningApps főoldala bejelentkezéssel

Az *online platform* segítségével interaktív és multimédiás oktatási segédanyagokat, úgynevezett *tankockákat* állíthatunk elő és változtathatunk meg egészen egyszerűen (2. ábra).

Ábra 2. A Tankocka előnézeti képe és részletes nézete

A felület magyarra fordítása és a tankocka elnevezés a magyar mesterpedagógusok alkotta csoport, a „*Tankockakör*” fejlesztői tevékenységéhez fűződik. 2016 óta kapcsolatban állunk a fejlesztőkkel, segítjük munkájukat, igény esetén továbbítjuk feljük a magyarországi felhasználók javaslatait.

A Tankockakör fejlesztői tevékenységének célja a pedagógusok módszertani eszköztárának bővítése, a digitális írástudás fejlesztése. Összehangolt munkánknak köszönhető az oktatási segédeszköz magyarországi népszerűsítése. Örömmel tapasztaljuk, hogy egyre több tankockát hoznak nyilvánosságra a LearningApps magyar nyelvű felhasználói. Annak érdekében, hogy a katalógusban minőségi tankockák szerepeljenek minőségbiztosítási munkát is végzünk. A fejlesztők kérésére segítünk a tankockák értékelésében. 2015-óta működik a magyar nyelvű

társoldalt, a www.kockalapok.hu is, ahol segítséget, ötletet adunk a tankockák iránt érdeklődőknek. Oldalunkon tankocka – mintákat, jó gyakorlatokat mutatunk be, illetve gyűjtjük és megválaszoljuk a gyakran ismétlődő kérdéseket (3. ábra). Folyamatos törekvésünk, hogy a LearningApps-et minél többen megismerjék és egyre szélesebb körben használják.

Ábra 3. Társoldalt – kockalapok.hu

2016 novemberében indult *Facebook-csoportunk* egyre nagyobb számú szakmai közösséget alkot, a felhasználók száma évről évre folyamatosan bővül (4. ábra). A Facebook-csoport tagjai ötletekkel, megoldási javaslatokkal segítik egymás munkáját,

Ábra 4. Facebook csoport – TankockAposcs – Tankockák felhasználói

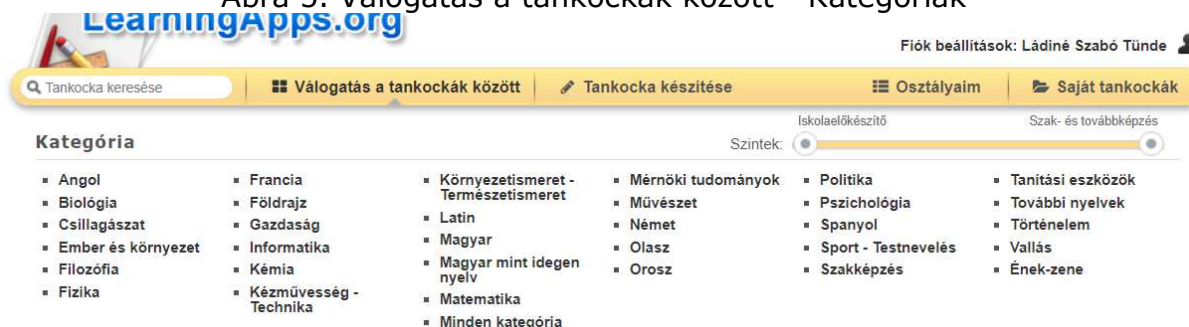

4. ábra

Tapasztalataink szerint a magyar pedagógusok lelkesen és egyre nagyobb számban hoznak létre új és változatos tankockákat.

Összesen 33 különböző érdeklődési területet – kategóriát kínál az oldal, egyes kategóriánál további alkategóriák is megjelennek az iskola előkészítő szinttől a szak- és továbbképzésig (5. ábra).

Ábra 5. Válogatás a tankockák között - Kategóriák

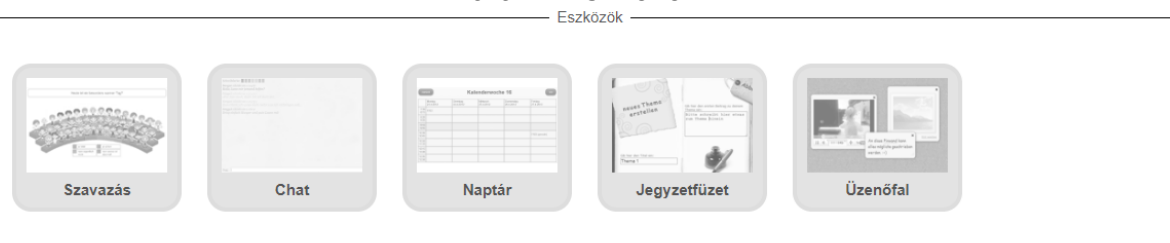
A kategóriákon kívül a felület *20 féle feladattípust tartalmaz*, ezek közül a legkedveltebbek: egyszerű sorba rendezés, csoportba rendezés, idővonal, rövid válasz, párkereső, hiányos szöveg, kvíz, tankocka mátrix, becslés, akasztófa (6. ábra).

Ábra 6. Tankocka készítése – Feladattípusok

A felület tartalmazza még a következő *eszközöket*: szavazás, chat, naptár, jegyzetfüzet, üzenőfal (7. ábra).

Ábra 7. Eszközök

A tankockázás használatának legfontosabb ismereteit a „*Hasznos társ az oktatásban: Tankockázzunk együtt!*” (Ládiné Szabó, 2018) tanulmány részletesen tartalmazza. Fejezetei, melyek a használatot részletesen bemutatják:

- 2.1 A LearningApps használata
- 2.2 Válogatás a tankockák között

2.3 Tankockák létrehozása

2.4 Tankockák tárolása

2.5 Tankockák nyilvánosságra hozása

2.6 A tankockák alkalmazása – Weblink – Teljes képernyős link – Beágyazás

2.7 A tanulók munkájának nyomon követése – Osztályaim funkció

2.8 Statisztika funkció – Osztályon belül (Ládiné Szabó, 2018).

A tankockák készítéséhez a LearningApps magyar társoldalán, a kockalapok.hu-n sok hasznos információ található. Ötleit megoszthatja, kérdéseit felteheti a TankockApocs elnevezésű Facebook oldalon.

Tankockák használata a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók körében

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók oktatása törvényi előírás szerint az egyéni sajátosságokat figyelembe vevő, azokhoz alkalmazkodó differenciált oktatás keretében valósul meg. A tankockák használata a differenciálás során jelentős mértékben fejlesztheti a kulcskompetenciákat, mellyel jelentősen hozzájárulhat az esélyegyenlőség erősítéséhez is (Ládiné Szabó, 2018).

Oktatásuk során fontos szem előtt tartanunk az iskolai tanulásukhoz szükséges képességeik fejlesztését, sajátos fejlődési ütemüket. Ebben nagy segítségünkre lehet a gyógypedagógia területén már használatos oktatási segédeszköz – a tankocka. Fontos célunk, hogy az e területen tevékenykedő kollégák mind jobban megismerjék a tankockákkal segített fejlesztés előnyeit, hatékonyságát.

Mit kell biztosítanunk kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók számára?

- egyéni sajátosságaikhoz igazodó differenciált fejlesztést,
- a speciális nevelési eljárások és terápiás célú pedagógiai módszerek alkalmazását.

Fontos követelmény a fejlesztések során:

- változatos tanítási módszerek alkalmazása, ezek gyakori változtatása,
- a gyermekek érdeklődésére alapozott tanóra,
- apróbb részekre bontott tananyag, kis lépésekben való haladás, komplexitás
- gyakori visszajelzés, motiváció biztosítása.

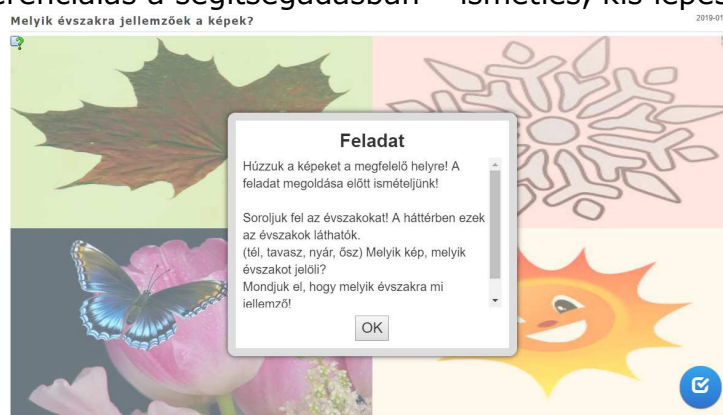
A LearningApps felületen végzett digitális eszközhasználat, az interaktív feladatok megoldása hozzájárul az élményszerű, játékos tanulási környezet megteremtéséhez. Ez a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók számára erős motiváló tényező lehet, melyek nagyban felkelthetik érdeklődésüket. Egy-egy tankocka megoldásával színesebbé,

élvezetesebbé varázsolhatjuk tanóráinkat. A LearningApps felület segítségével változatos feladatok szerkeszthetők, melyek a foglalkozások bármely szakaszába jól beilleszthetők. A felület változatos tankockasablonokat kínál, melyet a gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus tölthet meg tartalommal. Nagy előnye, hogy a feladatok könnyen egyénre szabhatók, kiválóan alkalmasak a tanórai differenciálásra. A felület könnyen kezelhető, átlátható, amely változatos és érdekes feladatok létrehozását teszi lehetővé. Több érzékszervi csatornát megmozgatva, képet, hangot, szöveget, illetve videófelvétel-részletet is megjeleníthetünk a tankockákon belül, ezzel is növelve a tanulói aktivitást, motivációt. A tankockázás során a tanári aktivitásról a tanulói aktivitásra kerül a hangsúly. A használat során maximálisan figyelembe vehetjük a tanulóink speciális szükségletét, teherbírását.

A játékos megközelítésű oktatási tartalmak az önálló tanulást is nagyban elősegítik, hiszen a tanulók azonnali pontos, számukra érthető visszajelzést kapnak a megoldott feladatok helyességéről. A tankockák megoldása közben külön öröm lehet tanulóink számára, hogy teljesítményük nem kerül értékelésre, hibáikat időközben javíthatják. A felület felhasználóbarát, válaszadási, lapozási ideje viszonylag rövid. Használata egyszerűen megtanulható, technikai előképzettség nélkül használható, kezelése könnyű, használatával a pedagógus könnyen megvalósíthatja a kis lépések elvét, a komplexitást, a „Hasonló tankocka készítése” lehetőséget kihasználva, a tanóra való felkészülés ideje lényegesen lerövidülhet, a tankockák tartalma könnyen egyénre szabható, változtatható, az egymásra épülő feladatok létrehozása is könnyen megoldható.

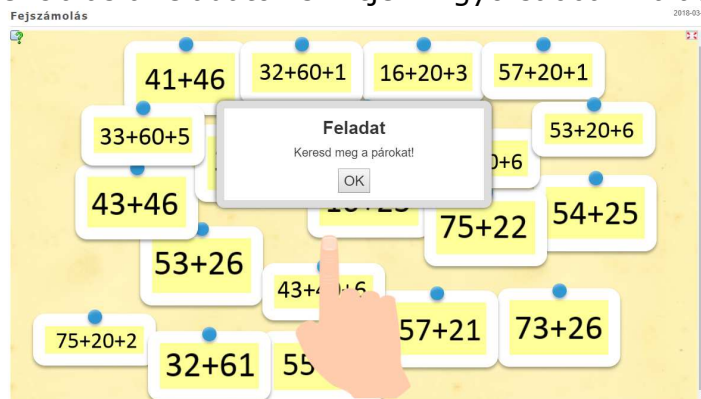
Differenciálás a segítségadásban: A gyerekek munkáját többféleképpen segíthetjük. Példákat adhatunk számukra, a feladatot ismételtük, kis lépésekre bonthatjuk (8. ábra).

Ábra 8. Differenciálás a segítségadásban – ismétlés, kis lépésekre bontás

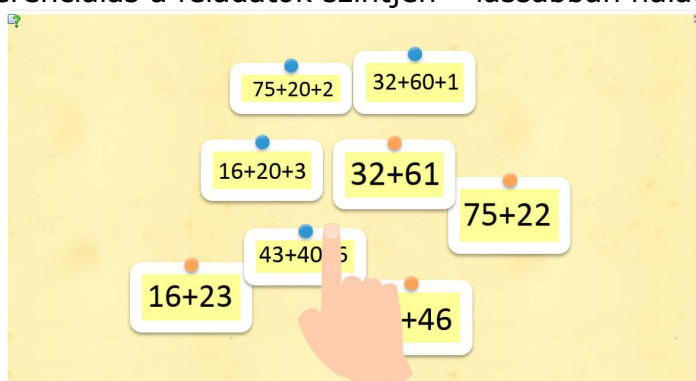

Differenciálás a feladatok szintjén: az alkalmazás segítségével arra is lehetőségünk van, hogy több tartalmat biztosítsunk a gyorsabban haladó tanulóinknak, illetve kevesebb tartalmat a lassabban haladóknak (9. és 10. ábra).

Ábra 9. Differenciálás a feladatok szintjén – gyorsabban haladó tanulóknak

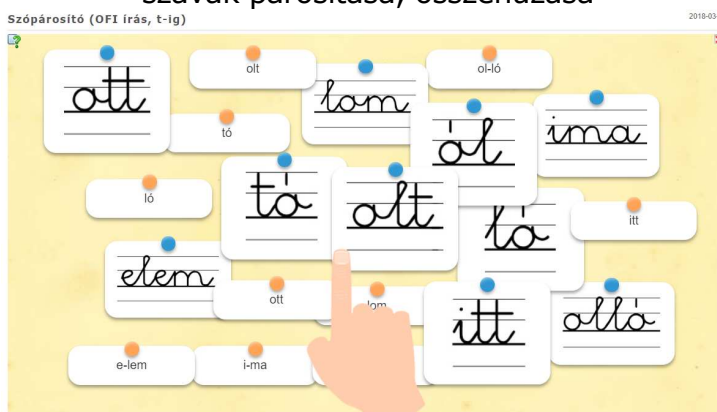

Ábra 10. Differenciálás a feladatok szintjén – lassabban haladó tanulóknak

A technikai kivitelezés módját tekintve is lehetőségünk van differenciálásra: az íráskészség területén problémát mutató gyerekek írás helyett pl. összehúzhatnak szavakat, betűket, különböző mozgásokat végezhetnek (11. ábra).

Ábra 11. Differenciálás a technikai kivitelezés módját tekintve –írott és nyomtatott szavak párosítása, összehúzása

Differenciálás tevékenység szintjén: Minden gyerek képességeinek megfelelően válogathatja ki a számára legmegfelelőbb tankockát. A gyerekek hamar megtapasztalják, hogy tankockák között nincs könnyű vagy nehéz, válogathatnak tetszésüknek, képességeiknek, érdeklődésüknek megfelelően. A válogatás több tankockatípusból

történhet (12. ábra). A sikeres megoldás nagyban fokozhatja tanulóink motivációját, felelősségérzetét. A gyermekek igényeinek, képességeinek megfelelő feladatok sikerélményt nyújtanak, illetve segítenek abban, hogy az esetleges kudarcoktól megóvjuk tanítványainkat.

Ábra 12. Tevékenység szintjén történő differenciálás

Szociális keretek szintjén történő differenciálás: A tankockák megoldása a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók körében változatos munkaformák alkalmazására ad lehetőséget. A foglalkozásokon a tankockák megoldása egyéni, páros és csoportmunkában egyaránt történhet (13. ábra). A feladatok megoldásakor a sajátos nevelési igényű gyerekek is előszeretettel adják át magukat a játszva tanulás örömeinek. A tankockás foglalkozásokon akár egyénileg, akár párban vagy éppen csoportban, boldogan és szívesen vesznek részt. Változatos formában végzik feladataikat, közben oldódhat kommunikációs gátlásuk is. A közös munka nagyban segítheti pozitív énképük alakulását, illetve hozzájárulhat a tanár–diák, diák–diák közötti kapcsolat erősödéséhez.

Ábra 13. Szociális keretek szintjén történő differenciálás

Tankockák a Komplex Alapprogramban – Tankocka

A Komplex Alapprogram a nemzetközi és hazai szakirodalomra támaszkodva olyan koherenciát biztosító alapelvekre épül, melyek illeszkednek a NAT kereteihez és segítenek a korai iskolaelhagyást megelőzni, mérsékelni, ugyanakkor a tehetséggondozás és a képességfejlesztést is megalapozza (Révész et al., 2018). A program alapelveit „A Komplex Alapprogram Konceptiója” c. kiadvány részletesen tartalmazza.

A Komplex Alapprogram korszerű osztálytermi környezetben, digitális eszközökkel a tanulói tevékenységre építő, játékos feladatokkal, sikerélményt adó, felfedeztető tanulással kívánja elérni célját, a korai iskolaelhagyás megelőzését. A Komplex Alapprogramhoz nyújt segítséget a pedagógusok számára a tankocka használata (Révész et al., 2018). A Tankockakör fejlesztői a programhoz segédanyagokat és tankockagyűjteményt készítettek (14. ábra).

Ábra 14. Tankockagyűjtemény a Komplex Alapprogramban

1–2. osztály

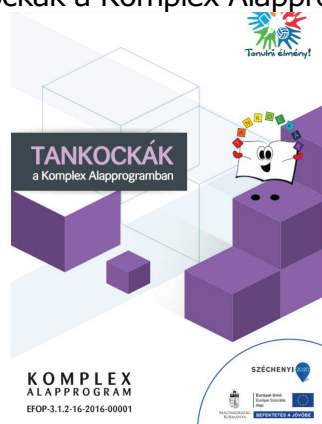
Készítette: Barnáné Uri Szilvia, Martonné Némethy Márta, Tóth Lászlóné, Vizes Marianna

Ellenőrizte: Ládiné Szabó Tünde Julianna

<p>Napszakok (Szerialitás, időbeli tájékozódás...) https://learningapps.org/5195788</p>		
<p>Hol található a tárgyak? (Térismeret: relációk...) https://learningapps.org/5195787</p>		

A gyűjtemény az Eszterházy Károly Egyetem Líceum Kiadó által 2018-ban kiadott „Tankockák a Komplex Alapprogramban” című kiadványban szerepel (15. ábra).

Ábra 15. Tankockák a Komplex Alapprogramban

A kiadványban a szakemberek munkáját segítő Tankockák összevont évfolyamonkénti bontásban szerepelnek (1-2, 3-4, 5-6, 7-8). Sajátosságaiból adódóan csak egy-két fejlesztési terület van megjelölve benne (16. ábra).

Ábra 16. Tankockák – egy – két fejlesztési területtel megjelölve

Ezek a tankockák remekül felhasználhatók a foglalkozások során, beilleszthetők a fejlesztési tervekbe. A Komplex Alapprogramhoz kifejlesztett, ellenőrzött Tankockákon belül is adott természetesen a változtatási, bővítési lehetőség, így ezek is szabadon alkalmazhatók az órán a tanulók képességeinek, érdeklődésének megfelelően.

Irodalomjegyzék

Ládiné Szabó Tünde Julianna (2018). hasznos társ az oktatásban:

Tankockázzunk együtt! In Nádasi András et al. (szerk.), *Agria Média 2017 - „A digitális átállás a tanulást élménnyé teszi”*: Agria Média 2017 - XII.

Információtechnikai és Oktatástechnológiai Konferencia és Kiállítás; ICI-15 Nemzetközi Informatikai Konferencia, Eger, 2017. október 11-13. (pp. 119-127). Eger: Líceum.

Ládiné Szabó Tünde Julianna, & Vizes Marianna (szerk.) (2018). *Tankockák a Komplex Alapprogramban*. Eger: Líceum.

Révész László, K. Nagy Emese, & Falus Iván (szerk.) (2018). *A Komplex Alapprogram Konceptiója*. Eger: Líceum.

Révész László et al. (2018). *Útmutató a Komplex Alapprogram intézményi bevezetéséhez*. Eger: Líceum.